

מעדני אשר

שאלות וחקירות בענייני פרשת השבוע

ז"ל ע"י מכון "מעדני אשר" בית שמש

ראש השנה

שנת תשפ"ד

שנת 21

לממלכת התורה מעדני

אשר

גליון תתקס"ב

מדוע כשחל ראש השנה בשבת אין תוקעין בשופר הרי פיקוח נפש דוחה כל התורה?

יש להקשות: כיון דסגולת השופר לערבב את השטן, א"כ למה דחו חכמים תקיעת שופר משום שבות דדבריהם, הלא אין לך פיקוח נפש גדול יותר מזה, ופיקוח נפש דוחה כל התורה, כן מקשה הברין טעם בספרו מוניתא דרב ע"מ רל"ו וכן בשו"ת דובב משרים חלק א' סימן קי"ז.

איכא כמה תרוצים

א. ע"פ שיטת הרמב"ם יומא פ"ג ע"א דפקוח נפש אינו דוחה שבת רק בהצלות דרך הטבע ולא ברפואות דרך סגולי, לפי הנ"ל אתי שפיר דכיון שאינו מציל השופר רק דרך סגולי לכן אינו דוחה משום פקוח נפש.
ב. ע"פ מה שכתב בקדושת לוי דראש השנה שחל בשבת נמתק מאליו הדינים והשטן מתערבב מעצמו לפי הנ"ל אתי שפיר, מעדני אשר.
ג. בזה שמקיימים דברי חז"ל לא לתקוע, הך מצוה מערבב השטן לאין שיעור, שרואין איך חמור מצוה דרבנן, ואין צריכין לתקוע בשביל לערבב השטן, כי כבר הוא מעורבב, כן תירץ הגאון המפורסם רבי שמאי קהת גראס שליט"א דומ"צ מחזיקי הדת.
ד. ע"פ מה שכתב בתפארת שלמה מועדים רמזי פסח על הא דאיתא בגמ' מגילה ט"ז ויעבור מרדכי שהעביר י"ט הראשון של פסח בתענית, דקשה למה באמת לא המתין לצום בחוה"מ, אך ידוע דבחג הפסח הסודות והיחודים אשר נעשים בעולמות העליונים ע"י ישראל בסדר ליל שמורים ואכילת מצה ומרור וסיפור יצי"מ בהגדה, לכן אסתר כאשר ידעה כי כל קיום העולמות תלוי בבני"ה התחכמה לעורר אהבת הש"י על עמו לאמר כי בלעדס לא יתקיים העולם והיא כאשר שמעה כי נגזרה הגזירה למעלה ג"כ צוותה שיבטל מרדכי וחביריו כל סדר ליל הפסח וכן כל העם אשר בשושן עמו התענו, ועל"כ כאשר בטלו מעבודתם לילה הזה נעשה רעש למעלה בכל העולמות מה זה ועל מה זה והיא שהמתינה אסתר שלא לגלות דבר בקשתה עד למחר יום א' של פסח כי ע"י שחסרו אז מעבודתם נעשה רעש למעלה כי אם יבטלו ישראל חלילה יבטלו כל העולמות ולכן בלילה ההוא נדה שנת המלך זה מלכו של עולם, א"כ ה"ה לגבי תקיעת שופר בכל שנה ושנה מתעורר למעלה יחודים ותקונים רבים ע"י מצות תקיעת שופר, ובהגיע ראש השנה שחל בשבת ואין תוקעים נעשה רעש למעלה בעולמות העליונים מה זה ועל מה זה אין ישראל תוקעין, ואומרים הטעם כי מחמת כובד הגלות ורוב הצרות אין דעתם צלולה יש לחשוש שמא ישכח אדם מישראל ויעבירו ארבע אמות ברשות הרבים, ומזה עצמו מתעורר רחמי שמים לפקדם בדבר ישועה ורחמים, כן תירץ בברך משה ימים נוראים ע"מ נ"ח והצל"ח ראש השנה כ"ט ע"ב.
נמי הקשה איך בשביל שבות שמא יעבירו ד' אמות, ביטלו תקיעת שופר בשבת דבר שעניו כל ישראל תלויות בו לעורר הרחמים, ותירץ דענין השופר הוא לסלק הבי"ד של מעלה ממשפטיו, וכל זה שייך ביו"ט ובי"ח דין של מעלה דנים, משא"כ בשבת שהקב"ה דן בעצמו יחידי אין צריך לשופר.

מדוע אין תוקעין בראש השנה שחל בשבת מחשש שמא יחלל שבת הרי מאימת הדין לא חיישינן שמא יכשל בעבירה?

קמ"ל אור"ח סימן תקפ"ח ס"ק ה' ומקורו בגמ' ראש השנה כ"ט ע"מ ב' ראש השנה שחל בשבת אין תוקעין בשופר, דחיישינן שמא יעבירו ד' אמות ברשות הרבים.

יש להקשות: מדוע חיישינן שמא יעבירו, הרי קימ"ל אורח חיים הלכות שבת סימן רע"ה סעיף ה' שאע"ג שבשבת אסור לקרוא לאור הנר שמא יטה, ביום כיפור מותר לקרוא במחזורים לאור הנר ולא חיישינן שמא יטה מפני שאימת הדין עליו, א"כ ה"ה לגבי חשש של שמא יעבירו לא נחשוש, מעדני אשר.

איכא כמה תרוצים

א. ע"פ מה שנשאל בשו"ת שבט הלוי חלק ה' סימן ס"ו האם בראש השנה שחל בשבת נמי מותר לקרוא לאור הנר משום שאימת ראש השנה עליו כמו ביום כיפור, ומסיק לא ברור לי כל כך דבשר"ע מובא זה לענין קריאה במחזורים ליל יום הכפורים דאימת יום הכפורים עליהם, ואין לדמות אימת ראש השנה לאימת יום הכפורים, וכן סובר מרן הגאון רבי עובדיה יוסף זצ"ל שיש לחלק בין אימת הדין של ראש השנה ליום כיפור, ולכן אין להקל לקרוא לאור הנר בראש השנה שחל בשבת, מובא בילקוט יוסף סימן רס"ג ס"ק ט"ו.
לפי הנ"ל אתי שפיר דחיישינן שמא יעבירו דבראש השנה לא מהני הסברא של אימת יום הדין עליו שלא יכשל בעבירות

אבל בכף החיים סימן תקפ"ח ס"ק ד' כתב דבליל ראש השנה שחל בשבת, מותר לקרוא יחידי לאור הנר, דאין חוששים שמא יטה את הנר לפי שאימת הדין עליו.

וכן בשו"ת פרי השדה חלק ג' סימן ק"ס כתב דמותר לקרוא לאור הנר בראש השנה שחל בשבת, משום דאימת הדין עליו,

ובשו"ת התעוררות תשובה סימן שע"ד כתב דמותר לאכול לפני תקיעת שופר אע"פ שאסור לאכול לפני קיום מצוה, משום דמחמת אימת הדין לא חיישינן שמא ישכח ולא יקיים את המצווה, א"כ הדרא קושיא לדוכתא, **מדוע לגבי החשש של שמא יעבירו לא מהני הסברא של אימת הדין עליו**

ב. לא לכל גזירה דרבנן, מהני הסברא דמשום אימת הדין עליו לא יכשל, אלא בגזירה דשמה יטה דהתם מהני להניח שומר, ועל זה אמרין דמשום אימת הדין הויה גם שמירה ולא חיישינן שמא יבא להטות, משא"כ בגזירה שמא יעבירו אטו בשומר יהא מותר, על כן לא יחייב גם כן שמירה מחמת אימת יום הדין, כן תירץ הרב מברסק מובא בקונטרס המועדים, וכן בחוט השני סימן תקצ"ז ס"ק א'.

ג. כאן דכל המצוה של תקיעת שופר מחמת אימת הדין לכן חוששים, משא"כ שם, ואע"ג דשם מיירי מתפילה במחזורים מ"מ א"כ זה כלל אימת הדין כמו שופר לכן חיישינן, מעדני אשר, טאמ"ר ז"ל שנת דיווח בית המדרש והחזיקו לז אמת בליקוח שבת פסח נבט"ו וי"ק

השיר והשבח לחיי העולמים

שזיכה אותי הקב"ה לשדך את בתי הכלה הבתולה המהוללה תחי' עב"ג

הבה"ח המופלג בתויר"ש כמר יעקב מנחם מנדל הופמן נ"ו

בחיר ישיבת מאור עינים ראחמסטריווקא

בן למחותני פה מפיק מרגליות מזכה הרבים

הרה"ג רבי חיים מאיר הופמן שליט"א

ר"מ בבית המדרש ראחמסטריווקא בביתר עילית

בנו של הגאון יוסף יזפא הופמן שליט"א מרביץ תורה באנטווארפן וחתן הרה"צ מנחם מנדל אנגלרד זצ"ל

בנו של הגה"צ רבי אהרן גדליהו הופמן זצ"ל אב"ד בודאפטסט חתן הרה"צ ישי גרינפעלד זצ"ל

וברכת מזל טוב למו"ח הגאון בן ציון רייך שליט"א

יד ימינם ואיש אמונם של אדמור"י בית צאנז

גליון זה נודב ע"י ידידיו

הרה"ג ירמי' רידר שליט"א ליקווד

לרגל שנת העשרים ואחד

של הופעת הגליון

ולזיכוי רבבות לרגל יום הדין

יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות

לרגל יום הדין

יזכה לברכת כתיבה וחתומה טובה

האם בלילה הראשון של ראש השנה דנין בשמים או רק ביום מתחיל הדין?

איתא בגמ' ראש השנה ח' ע"ב ת"ר כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב מלמד שאין ב"ד של מעלה נכנסים לדין, אלא א"כ קידשו ב"ד של מטה את החודש.

יצא דבלילה שאין מקדשין החודש כמבואר בגמ' ר"ה ל' ע"ב אין דנים בשמים בלילה. **ובשו"ת בני שלמה** חלק ב' סימן מ"ו הסביר בזה את שיטת החי' אדם המובא במשנה בבורה בשערי ציון סימן תקפ"ב שאם שכח המלך הקדוש בליל ראש השנה דאינו חוזר, כיון שאין מקדשין את החודש בלילה, והסביר דכיון דאומרים המלך הטעם הוא משום שהם ימי משפט ודין, ובלילה דאין דנין אין צריך לחזור.

יש להקשות: מהא דאיתא בגמ' ברכות י"ח ע"ב מעשה בחסיד אחד שנתן דינר לעני בערב ר"ה בשנת בצורת והקנטו אותו, והלך ולן בבית הקברות ושמע שאחד הרוחות אמר לחברתה שמעתי שאומרים שכל הזורע ברביעה ראשונה ברד מלקה אותו וכו', איך יכול להיות שהיה גזר דין על זה בראש השנה בלילה הא אין דנים בשמים בלילה, כך הקשה בגליוני הש"ס להגר"י עניגל שם בברכות.

איכא כמה תרוצים

א. הא דחסיד הלך ללון בבית הקברות, לא היה בליל הראשון של ראש השנה, אלא במוצאי ר"ה ושמע את הרוחות מספרים מה ששמעו מה שגזרו ביום ראש השנה, כך תירץ בגליוני הש"ס.

ב. שהרוחות שמעו בליל ראש השנה מה שהולכים לגזור למחר, כך מביא בספר דברי תורה להגה"ק ממונקטש, אבל כותב דבר תמוה לומר כן.

ג. ע"פ מה שכתב התוס' ראש השנה ט"ז ע"א להקשות דאיך שמעו בראש השנה שכל הזורע ברביעה ראשונה ברד מלקה, הרי איתא במשנה שם דבפסח נדונים על התבואה, ותרצו דבראש השנה מזכירים מה שנגזר בפסח, לפי זה א"ש דהא דאין דנים בלילה, ה"מ דין חדש, אבל להזכיר מה שכבר נגזר זה מזכירים בשמים אף בלילה, לכך היו יכולים הרוחות לשמוע שאומרים ראש השנה בלילה שבפסח נגזר שכל הזורע ברביעה ראשונה לוקה, כך תירץ ביוציר יוסף סימן ל', וכן בעינים למשפט בברכות י"ח.

ובערוך לנו העיר על תוס': לא הבנתי דאפילו אי הדין ב"ה היה, הרי עכ"פ בלילה אין דין שאין הקדוש ברוך הוא דן את ישראל אלא ביום, וכן אמרינן בגמ' ע"ז ד' ב' לא ליצלי אינש בתלת שעין קמייתא והרי שם ברכות י"ח ב' נאמר דבערב ר"ה הקניטו אותו ואלו ב"ה ביה"ק ומשמע שזה היה בליל ראשון של ר"ה ואיך אפשר ששמעו מאחוריה פרגוד הדין למחר אלא בעל כרחך כתרין התוס'.

ד. ע"פ מה שכתב הרמב"ם בפירוש המשניות ריש פרק ראו ב"ד אתה צריך לדעת כי הירח כשנראה בזמנו והוא יום כ"ט ערבית ונשאר מן היום כדי שיאמרו מקודש מקודש קודם שיראו הכוכבים כי זה מותר אע"פ שהערב השמש, כי הלילה אצלנו אינו אלא משעת צאת הכוכבים, לפי זה א"ש שאפשר שדנים בליל ראש השנה קודם הצאת הכוכבים ושמעו הרוחות מה שפסקו אז, וכן מביא בשו"ת ויציר יוסף סימן ל' בשם הגאון רבי חיים קוקר ז"ל.

ובשו"ת שואל ומשיב מ"ד ח"ג סימן קכ"ה כתב דבע"כ צריך לומר דקצת דין יש גם בלילה דהא המהרי"ל בסימן ל"ג, רצה לומר שאין דין תוספת יו"ט בערב ראש השנה משום שהיה יומא דדינא ואין להוסיף על זה, ואם נאמר שבלילה לא הויה כלל יום דדין, א"כ מדוע אין להוסיף, אלא ש"מ דעכ"פ יושב הקב"ה על כסא דין בלילה, זה לא מתיר קושיא הנ"ל אלא מראה מקום הוא.

האם בראש השנה אסור להוסיף מחול על הקודש?

יש לחקור האם יש תוספת יו"ט בראש השנה או דילמא כיון שהוא יומא דדינא ליכא דין תוספת.

הנה המהרי"ל סימן ל"ג כתב יש שאין אוכלים ערב ראש השנה סעודת ראש השנה מבעוד יום כדי שלא יוסיפו מחול על הקודש בהאי יו"ט, משום דיומא דדינא הוא, ועל זה תמהתי דהא כבר קדשהו בתפלה, ושמה על הכוס עיקר דהוא דאורייתא.

יש להקשות: דהא ביום הכפורים איכא גמ' מפורשת יומא פ"א ע"א סוכה כ"ח ע"א דחייב להוסיף מחול על הקודש, חזינן דאף הדוא יום דין יש חיוב להוסיף מחול על הקודש, כך הקשה בשו"ת שנות חיים להגאון רבי שלמה קלוגר סימן ס"א.

איכא כמה תרוצים

א. ע"פ מה שכתב הבני יששכר בספרו מגיד תעלומה ברכות י"ב ע"ב על הא דאמרינן התם בגמ' אימתי ויגבה ה' צבאות במשפט אלו עשרה ימים שבין ראש השנה ועד יום הכיפור, וז"ל באן דקדק לומר ועד יום הכפורים, להורות שיום הכפורים גופיה הוא יום הרחמים, ולא נקרא יום הדין והמשפט, ולא יפה עושים האומרים בנוסח **מי שברך לכבוד יום הדין שאינו נקרא יום דין ע"כ**, לפי הנ"ל א"ש דיום הכפורים אינו יומא דדינא ומשום כך יש מצוה להוסיף מחול על הקודש, מעדיני אשר.

ב. ע"פ מה שכתב בגליוני הש"ס יומא פ"א ע"א דאין כוונת המהרי"ל לומר דאין תוספות כלל, דזה לא מיסתבר דמשום יומא דדינא ליכא כלל תוספות רק כוונתו דבעינן למעט כמה דאפשר, לפי הנ"ל א"ש דהגמ' מיירי בתוספות מועט, מעדיני אשר.

אבל בשנות חיים סימן ס"א כתב דליכא לתרץ דיום הכפורים לא הויה יומא דדינא כמו ראש השנה, ומשום כך שייך ביה תוספות, אבל ראש שנה שהוא יומא דדינא חזק לא שייך תוספות, מ"מ קשה מה פריך בגמ' ר"ה ט' ע"א על שיטת רבי עקיבא דילף דין תוספות בכל יו"ט מבחריש ובקציר תשבות, דכתיב בשביעית, מה ילמד מהפסוק דכתיב לגבי יוה"כ"פ, ומאי קושיא הא כיון דיוה"כ"פ יומא דדינא קצת לכך אצטרך קרא מיוחד דהו"א דליכא חוספות, אלא ש"מ דליכא לחלק, א"כ יש ראייה דאיכא דין תוספות אף בראש השנה דהוא יומא דדינא.

וכן בשו"ת שואל ומשיב מ"ד ח"ג סימן קכ"ה כתב להוכיח בהרבה ראיות שאף בראש השנה איכא דין תוספות יו"ט, וכן כתב להדיא המגן אברהם בסימן תקס"א בשם הלבוש.

יש טעם אחר מדוע אסור להוסיף על ראש השנה: משום שאינו יכול להפסיד מהמתנה של חודש אלול שיותר גבוה מראש השנה כיון שעדיין אינו ימין הדין כמבואר בחתם סופר, מאמר זה מתוך דרשה הכנה לראש השנה בחיכל ישיבה מתיבתא דליקוד.

מדוע אומרים בראש השנה זכר ליציאת מצרים הרי ראש השנה אינו זכר ליציאת מצרים?

בראש השנה בתפלה ובקידוש אנו אומרים ותתן לנו ה' אלוקינו באהבה את יום הזכרון הזה יום תרועה מקרא קודש "זכר ליציאת מצרים"

יש להקשות: על מה שקבעו בקידוש ובתפלה של ראש השנה זכר ליציאת מצרים בשלמא בקידוש של שבת שהרי בעשרת הדיברות שבמשנה תורה כתיב "וזכרת כי עבד היית בארץ במצרים" שבעות נמי במשנה תורה כתיב ביה "וזכרת כי עבד היית" סוף פרשת ראה סוכות נמי כתיב בו למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בהוצאתי אותם מארץ מצרים" אבל בראש השנה מאי זכר ליציאת מצרים איכא והלא לא מצינו שנכתב בהן יציאת מצרים כלל, כך מקשה בשבולי הלקט סדר ראש השנה סימן רפ"ו בשם אחיו ר' בנימין זצ"ל.

איכא כמה תרוצים

א. בראש השנה נמי ראוי לומר זכר ליציאת מצרים, לפי מה ששינוי בגמ' ראש השנה י"א בראש השנה בטלה עבודה מאבותינו במצרים ור' יהושע נמי בהא לא פליג והתם יליף ליה מקראי, הא למדת שבראש השנה נמי שייך לומר זכר ליציאת מצרים, כך תירץ בשבולי הלקט סדר ראש השנה סימן רפ"ו בשם אחיו ר' בנימין זצ"ל.

ב. ע"פ מה שכתב בערבי נחל דרוש ב' לפסח דע"י תפילה אפשר לשנות גזירה אף שכבר נגזרה הגזירה, דהרי הקב"ה גזר שבני ישראל יהיו עבדים במצרים ארבע מאות שנה ולבסוף היו, רק מאתים ועשר, אלא שכן הוא הרצון מתחלה בעת הגזר דין שעל ידי הצעקה ישתנה דינו, לפי הנ"ל אתי שפיר שמזכירים זכר ליציאת מצרים הוונה לומר שע"י תפלה נוכל לבטל אף גזירות שכבר נגזרו, כמו ביציאת מצרים שביטלו גזירות ע"י תפלה אף לאחר שנגזרו, כך כתב בספר ברכת יצחק פרשת כי תבא דרוש ב' לפסח.

איך מבקשים שירבו זכויותינו

הרי זה מציאות ומה עוזר על זה תפלה?

קימ"ל בש"ע אור"ח סימן תקפ"ג יהא אדם רגיל לאכול ראש השנה רוביא דהיינו תלתן כרתי סילקא תמרי קרא, וכשיאכל רוביא יאמר יהי רצון שירבו זכויותינו.

יש להקשות: מה כוונת התפילה הזאת, איך ובמה יתרבו הזכויות ממה נפשך אם עשה זכויות הרי יש לו זכויות ומה שייך להתפלל על זה, ואם לא עשה זכויות מה יעזור תפילה על זה, הרי במציאות לא עשה, כך מקשה בשו"ת דברי יציב אור"ח סימן רנ"ג, וכן המהרי"ד מבעלזא על ראש השנה.

איכא כמה תרוצים

א. ע"פ מה דאמרינן בגמ' יומא פ"ו ע"מ ב' דבתשובה מאהבה זדונות נעשו לו זכויות, ומבקשים שנזכה לתשובה מאהבה, כדי שהזכויות ירבו על ידיו שהעבירות ייפכו לזכויות, כך תירץ בשו"ת דברי יציב אור"ח סימן רנ"ג, וכן המהרי"ד מבעלזא על ראש השנה.

יש צדיקים שהמליצו את דברי הגמ' "תעשה ולא מן העשוי" דהיינו שתעשה מצוות ממש, ולא לעשות מצוות מעבירות שעשו.

ב. ע"פ מה דאמרינן בגמ' חגיגה ט"ז ע"מ א' זכה צדיק נטל חלקו וחלק חבירו בגן עדן, וזהו שמבקשין שהזכויות מהאומות יהיה לנו, כך תירץ בלקוטי יהודה על ראש השנה בשם כ"ק מרן האדמו"ר מגור זצ"ל.

ג. ע"פ מה שכתב בספר חובות הלבבות שער הכניעה פרק ז', וכן בארחות צדיקים שער הגנוה, והחפץ חיים בספרו שמירת הלשון שער הזכירה פרק ז' וז"ל כי כבר נאמר על אחד מן החסידים, שזכרו אותו לרעה, וכיון שהגיעו הדבר, שלח למדבר בו כלי מלא מזמרת ארצו, וכתב אליו הגיעני, ששלחת לי מנחה מזכויותיך, וגמלתניך בזה, ואמר אחד מן החסידים הרבה בני אדם יבואו ליום החשבון, וכשמראים להם מעשיהם, ימצאו בספר זכויותם זכויות, שלא עשו אותם, ויאמרו לא עשינו אותם ויאמר להם עשה אותם אשר דבר בכס וספר בגנותכם, וכן שיחשור מספר זכויות המספרים בגנותם, יבקשו אותם בעת ההיא, ויאמר להם אבדו מספר בעת שדברתם בפלוני ופלונני, וכן יש מהם גם כן שימצאו בספר חובותם חובות שלא עשו, וכשאומרים לא עשינום, יאמר להם נוספו עליכם בעבור פלוני ופלונני שדברתם בם.

אבל אם עושה תשובה על עון לשון הרע: כתב בחתם סופר בדרשות חלק א' דרשה ל' באדר דף ק"ע ע"מ ג' אזי מחזיקים לו מצוותיו ומתמלא הרמון כבתחילה.

וכן כתב בספר מערכי לב חלק א' דף קנ"ד ע"מ ב' שכל דברי החובות הלבבות דווקא כאשר המספר לשון הרע עומד במרדו, אבל אם המספר נתחרט והלך והשתדל לפייס את חבירו והוא נתפייס, בכי האי גוונא אינו מפסיד זכויותיו, וגם כבהאי גוונא אין מטילין עליו מן השמים עוונות חבירו כיון שפניס.

ובבן איש חי דו"ס י' לשתת תשובה דף ס"ב **כתב דבר נפלא:** כיון שבימים נוראים כל אחד מבקש מחילה מחבירו וגם ישראל מעצמן מוחלין זה לזה נמצא שאם לקחו זה מזה הזכויות בימות השנה, הנה עתה מחזירים אותם לבעליהם, ולכן בימים אלו אנחנו אומרים **"כתבנו בספר זכויות"** הם הזכויות שלנו אשר בחטאינו העברנו לאחרים, ועתה שאנחנו שבים ומקבלים מחילה זה מזה תכתוב אותם לנו, לפי זה נפלא ביותר מה שמבקשים שירבו זכויותינו דהיינו שיזכה לעשות תשובה ובזה יחזור לו כל המצוות שלו, מעדיני אשר.

ברכת כתיבה וחתימה טובה

לגדולי ישראל המכונים את דרכי המצרכות לרבני המערכות המזכים את הרבים לתורמים הנכבדים המזכים את הרבים למפייצים ברחבי תבל המזכים את הרבים

משיב בהלכה

מדור זה נדבך תערך ע"י ידידת ר' מרדכי זיסקינד הגר שליט"א - מנהגן
משיב בהלכה שיתן ודיעת ההלכה | כל ההלכות הם משיב ועמדה ברורה

שאלות נפלאות בענין ראש השנה שחל בשבת

מתוך ספר מעדני אשר ראש השנה שעתיד לצאת אי"ה

א. מדוע בזמננו אין תוקעין בשופר כשחל ראש השנה בשבת הרי ליכא רשות הרבים דאורייתא כמבואר בש"ע אור"ח סימן שמה' כיון שאין מקום שעוברים שם ס' ריבוא ביום, א"כ כל האיסור להעביר ד' אמות ברשות הרבים הוא רק מדרבנן, א"כ מדוע אין תוקעין, הרי קימ"ל יבמות כ"א, ביצה ב' ע"ב ברש"י דאין גוזרין גזירה לגזירה?

ב. מדוע גזרו חכמים שלא לתקוע בשופר בשבת דחיישינן שמא יעביר ד' אמות ברשות הרבים, הרי אפילו יעביר יהא פטור, דהא קימ"ל טעה בדבר מצוה ועשה מצוה פטור?

ג. לפי מה שכתבו התוס' פ"ק דשבת דף ה' ע"ב ד"ה בשלמא בשם הירושלמי דלבן עזאי דמהלך כעומד דמי לא משכחת מעביר ד' אמות דמחייב אלא בקופץ, א"כ איך גזרו שמא יעבירו ד' אמות ברשות הרבים, הרי זה דבר לא שכיח שאדם יקפוצ ארבע אמות?

ד. לשיטת רבי אליעזר דסבירא ליה שבת קל"א דמכשירי מצוה נמי דוחה שבת, א"כ מדוע גזרין שמא יעבירו, הא מותר לכתחילה להעביר כדי ללמוד לדעת איך לקיים המצוה, עיין פסחים ס"ט ע"א וליכא למימר דלשיטתו מותר לתקוע אף בראש השנה שחל בשבת, א"כ מדוע לא אמרה המשנה או הגמרא?

ה. מדוע לא ביטלו בכל שנה את מצות תקיעת שופר משום גזירה שמא יתקן כלי שיר, דקימ"ל אור"ח סימן של"ח ס"ק א' אסור להשמיע קול שמא יתקן כלי שיר?

ו. לפי מה שכתב הרמב"ם בהלכות שופר פרק ב' הלכה ט' וז"ל וכשגזרו שלא לתקוע בשבת לא גזרו אלא במקום שאין בו ב"ד, אבל בזמן שהיה בית המקדש והיה ב"ד הגדול היו תוקעין ואפילו בשבת וכו', ולמה תוקעין בפני בית דין מפני שבית דין זריזין הם, ולא יבואו התוקעים להעביר השופר בפניהם מפני שב"ד מזהירים את העם ומודיעין אותם, דקשה מהא דקימ"ל ביצה ל"ו ע"ב, ובגמ' ל"ז ע"א, וכן נפסק באור"ח סימן של"ט, וכן בחו"מ סימן ה' דבשבת ויר"ט אסור לדון דיני ממונות גזירה שמא יכתבו הפסק דין, חזינן דלא אמרינן בית דין זריזים הם?

ז. יש לחקור כשאחד מוחזק לתקוע ביום הראשון דראש השנה וחבירו מוחזק לתקוע ביום ב' כשחל יום א' בשבת מי נדחה האם השני כיון דהראשון צריך להיות ראשון וכשאין את היום הראשון צריך היא לתקוע ביום השני או דילמא כיון דאין את יום הראשון הוא אינו תוקע כלל?

ח. יש לחקור אשה שאינה חייבת במצות תקיעת שופר, ורוצה לקיים את המצוה כדין אינו מצווה ועושה, האם מותר לה לתקוע בשבת, וצדדי הספק הם, מי נימא דמותר כיון שאינה מצווה לכן לא תלך לבקיא ללמוד, דהרי לשון רבה הוא הכל חייבין בתקיעת שופר, ואשה לא חייבת, או שמא לא פלוג רבנן ולכן אף על פי שהחשש שתלך לחכם לא שייך אצלה, בכל זאת אסור כי לא פלוג רבנן?

ט. יש לחקור ראש השנה שחל בשבת דמן התורה מותר לתקוע רק חכמים גזרו שלא לתקוע ואדם טעה ותקע האם יצא, או דילמא לא יצא דהויא מצוה הבאה בעבירה?

י. ראש השנה שחל בשישי וקיבל שבת וזכר שלא תקע בשופר האם יכול לתקוע אע"פ שקיבל שבת?

יא. האם כשראש השנה חל בשבת מותר לבכות משום תשובה או דילמא אסור?

יב. איך דן הקב"ה בראש השנה שחל בשבת, הרי אין דנין ביו"ט ולא בשבת, וגם אין כותב הקב"ה בשבת?

האם בראש השנה שחל להיות בשבת ליכא חשש לישון משום דיש מצוה של עונג שבת?

איתא ברמ"א אור"ח סימן תקפ"ג בשם הירושלמי מי שיושן בתחילת השנה ישן מזלו כל השנה, עיין מהרי"ץ חיות מגילה י"ב ע"מ ב' דתמה דלא נמצא כזה ירושלמי, ומביא כמה מאמרים המובאים בשם הירושלמי ולא נמצא בירושלמי שלנו, וכן בערוך השולחן אורח חיים סימן תקפ"ז ס"ק ב' כתב לא ידענו איפה נמצא זה הירושלמי

יש לחקור האם בראש השנה שחל להיות בשבת ליכא חשש לישון משום דיש מצוה של עונג שבת

הנה בספר תשובות הגר"ח ח"ב ע"מ תשע"ה נשאל מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי זצ"ל מה הדין היכא שראש השנה של יום א' חל בשבת האם אפשר להקל וללכת לישון משום עונג שבת, או דאין להקל דהא סוף סוף הוא ראש השנה

וענה בזה מרן שר התורה בזה"ל אין נ"מ בין שבת לחול.

ובספר שער המלך להגאון רבי מרדכי אבד"ק וויעלקאטש זצ"ל כתב ובראש השנה שחל בשבת אומר אני להזהיר גדולים על הקטנים שלא ישנו קודם חצות וכל שכן לאחר חצות שעת המנחה דרעווא דרעוויין אשתכח עתיקא קדישא גלי רצון דלילה, והקב"ה בכבודו ובעצמו משתעשע עמו.

ובספר אמרי מאיר דחש ה' בהנהגה הביא בשם אביו כיון דאיתא בילקוט ראובני ואתחנן דשינה בשבת תענוג, בהיות בשבת כוכב שבתאי, לכן כשחל ראש השנה בשבת יכול לישון ואינו סימן רע אלא לתענוג, והוסיף הגר"ן קרליץ בספרו חוט שני ובספר שערי חיים סימן פ"ד שגם לפי הא"י שמותר אחר חצות כיון דנתעורר המלאך ע"י התקיעות, ד"ל דקדושת השבת במקום התקיעות, וכיון דהוי זכרון תרועה הרי נתעורר ע"י התפילות, וכבר נסתפק כ"ק מרן הפני מנחם מגור בהגהותיו על השו"ע אי תפילות הוי במקום התקיעות, והגר"ב צ"ק קוק תלמידו של הגר"ש אלישיב שאמר בשמו כי השבת היא במקום התקיעות, כלומר זכות השבת עצמה, חשובה כמו התקיעות, ובקונטרס זכרון אליהו שבסו"ס ברכו שמו הביא מהגר"א ויינטרויב שבר"ה שחל בשבת מותר לישן אף קודם חצות היום.

האם מותר לאדם לבקש בקשות פרטיות בראש השנה שחל בשבת?

קימ"ל טור אור"ח סימן קפ"ח ובמגן אברהם שם דבשבת אסור לבקש בקשות פרטיות, ובענין הקושיא איך מותר לאשה לבקש בקשות אחרי שהדליקה נירות הרי ברוג' שהדליקה כבר קיבלה שבת ואסור לבקש בקשות עיין בספר מעדני אשר פרשת יתרו חלק ז' מהדורת גוטליב, ובענין כשיש בירת בשבת האם לבקש בקשות כשהילד בוכה עיי"ש

יש לחקור האם כשראש השנה חל בשבת מותר לבקש בקשות פרטיות או דילמא אסור כמו בכל שבת

הנה במטה אפרים סימן תקפ"ד ס"ק ה' כתב דמי שברך לחולה אף כשחל בשבת אין צריך לומר שבת הוא מלעוק כיון שהוא יום הדין.

וכתב באלף למטה: דכיון דאף בשבת של ראש השנה הוא עיקר יום הדין, יש להתפלל על החולים

הנה בהליכות שלמה ראש השנה פרק ראשון ס"ק ט"ז כתב אף על פי שאסור לשאול צרכיו בשבת, מכל מקום בראש השנה שחל בשבת מותר להוסיף בקשות בתפילת הלחש באלוהי נצור.

וכן כתב בספר אורחות רבנו ח"ב עמ' קפ"א בשם הגר"ח זצ"ל בשם החזו"א זצ"ל.

יש להקשות: מהא דקימ"ל אור"ח סימן תקפ"ד סע"א וס"י תר"ט סע"ג דאסור לומר אבינו מלכנו ברה"ו ויה"כ שחלים בשבת, ובמגן אברהם סימן תקפ"ד ס"ק ג' בשם פוסקים הטעם משום איסור שאילת צרכיו בשבת.

יש לתרץ: דשאני תפלת אבינו מלכנו שהוקבעה במיוחד כתפלה בתעניות בעת צרה כדאיתא בגמ' תענית כ"ה ע"ב ונתקנה לפי הסדר דל"ח ברכות דשמר"ע וכמ"ש הלבוש ה"ד במ"א ס"ג משא"כ שאר בקשות פרטיות, ובהדיא איתא בשו"ע סימן תר"ט שם ששאר סליחות ותחנונים אומרים אף כשחל בשבת.

מי ששכח רצה בברכת המזון בראש השנה שחל בשבת

האם אינו צריך לחזור כמו ביעלה ויבא?

הנה בשו"ת שבט הלוי חלק י"א סימן קל"ט נשאל בברכת המזון דפליגי המגן אברהם והאליה רבה סימן קפ"ח, דדעת מג"א ומ"ב דבדיעבד סומכים על הדעות סימן תקפ"ז דמותר להתענות בראש השנה וא"כ אין צריך לחזור, א"כ הו"ד ברצה בבהמ"ז בראש השנה של שבת, וכתב דלכאורה זה נכון, למאי דמשמע בראשונים דאלו האנשים גם בשבת היו מתענים מטעם תשובה.

ומסיק: היות כי נזכר בפוסקים עוד טעם מדוע אין צריך לחזור ביעלה ויבא דשמא כדעת הסוברים דאע"ג דאסור להתענות ביום טוב, מכל"מ איכא דעות דמכ"מ פת לא צריך, וזה לא שייך בשבת דעכ"פ פת מעיקר הדין, וגם הא איכא דעת הא"ר היות כי הרבה פוסקים הכריעו דאסור להתענות, וגם איכא חומרא דשבת, לכן דין זה בשכח רצה לא ברור כלל ונוטה להחמיר שיחזור, וכן מבואר במטה אפרים סימן תקפ"ג.

מכתבים למערכת

אך יכול להיות שאחד ששב מוחלין לו ולכל העולם כולו הרי כל אחד צריך לעשות תשובה על עבירות שלו

מה שהקשתם בשם אחרונים על האיתא בגמ' יומא פ"ז עמוד ב' רבי מאיר אומר גדולה תשובה, שבשלב יחיד עשה תשובה מוחלין לכל העולם כולו, דיש להקשות אך יכול להיות שאחד ששב מוחלין לו ולכל העולם כולו, הרי כל אחד צריך לעשות תשובה על עבירות שלו, ותרצתם בכמה אופנים.

הגאון המפורסם רבי שמאי קחת גראס שליט"א חבר הבר"צ קהילת מחזיקי הדת, אהבת תורה, בית הוראה דשיבת מיר, לשכת הפוסקים ביתר עילית, אוצר הפוסקים סווריאן, קני תורה פסגות ירושלים (כדורון)
נראה לתרץ ע"פ מה דאיתא בטורי זהב ... על הא דאיתא בגמ' שבת ק"ח ע"ב ב' כל המשמר שבת כהלכתו מוחלין לו אפילו עבד עבודה זרה, וכתב הט"ז דמייירי דעשה תשובה אלא דיש עונות דתשובה לחוד לא מהני כגון עבר על כרתות ומייתת בית דין, אלא תשובה תולה ומיתה ממרקת קמ"ל דאם עשה תשובה ושמר שבת מהני תשובה ליה לחוד ולחוד, א"כ יש לומר דה"ה כאן דמוחלין לכל העולם ע"י יחיד ששב דסגי תשובה לחוד ואין צריך שאר עונשין.

האם לגוי עוזר תשובה על העבירות שעשה

מה שדנתם באריכות האם לגוי לא עוזר תשובה על עבירות שעשה, והבאתם סתירת מדרשים, ותרצתם באופן נבלא.

הגאון רבי ישראל שוורץ שליט"א רב קהילת צאנז ביתר, זומ"ץ שכנת גוש שמונים, מרכז החוראה, שערי חוראה, ור"מ בשב"ג תורת שו"ת וחיובת ירושלים (הערה זו לעילוי נשמח אבי הכ"מ הגה"צ חיים יעקב מנחם בן הרב עזריאל ז"ל)
נראה להעיר, ד"ל לפמ"ש"כ בכד הכחמ אית ודי ודי דאפילו באומות העולם הודוי מכפר והוא שמצינו אדני בזק מלך גדול ממלכי כנען והיו שבעים מלכים מקצצים בהונות ידיהם ורגליהם מלקטים תחת שלחנו כיון שהתודה והזכיר את השם כמש"כ בתחלת שופטים א"ה כאשר עשיתו כן שלם לי אלקים ויביאהו ירושלים וימת שם, מה ענין שהזכיר הכתוב מתתו בירושלים אלא ללמדך שכיון שהתודה והזכיר את השל"ת בודוי היתה מיתתו כפרה, ובפשוטות אין כוונתו למצות ויודי ודי דואי רק בישראל וי"ל דאצל אנשי ניונה היה ויודי וזה מהני אפילו בעכ"ם, עוד י"ל לפמ"ש"כ בשם משמואל א"ה יחזיק עמי קבוי שתמהו המפרשים גם מדור המבול שהעתיק ע"י נח לתשובה, ותיירך דתשובה שהוא מעומקא דליבא מועילה אף לאומ"ה אבל תשובה שאינה מעומקא דליבא זהו רק לישראל משום שנפש ישראל בעצם טהורה הוא, אבל נפשית אומ"ה שמגפן סדום גפנם ומשדמות עמורה אין כחות החיצונים מסלקים מהם ל"כ בנקל אלא בתשובה גמורה מעומקא דליבא שנעשה כתיים בפניהם אבל כל עוד שאין דברים המבידלים ושארים דבוקים באשר הם בעצם הם והם אחד, ולענ"ד יש לדייק כן מלשון הפסוק דהיה תשובה מעומקא דליבא דתיבא ויקראו א"ה בחזקה. ואפשר דלכן נהגו לקרות מפטירי יונה במנחה ביה"כ להורות דאפילו אם ח"ו התנהגו כעכ"ם מ"מ מועיל תשובה כשהוא מעומקא דליבא אף בעכ"ם, ויע"י בבית אלקים המבטיח שיעשה התשובה פק"ד, ויהא האוצר ח"א כלל ח"א ד"ה ונתן.

הרה"ג רבי ישעיהו סטרנהיים שליט"א ליקוד

מה שהבאתם קושיית המנחת חינוך, מהא דמצינו בנינוה שעשו תשובה חזין דמהני תשובה לגוי, וקשה על המדרש שאומר שלא מהני, נראה להעיר, דיש לתרץ על פי דברי המדרש שהביא החוקני בראשית י"ב ב"ה ואת רסן כין מנייה (אנו לפננו) מה ראה הקב"ה להעמיד נביא להוכיח ניונה ויתר מכל שאר האדמה, אלא בזכות אשור, פ"י מן העצה ההיא יצא אשור שלא הסכים לדור הפלגה וצדיק היה, ולפי זה יש לומר דהטעם גופא שהועיל להם תשובה בכלל היה גם בזכות אשור.

הרה"ג רבי שלמה אפרים רוד שליט"א ירושלים

שמשמע שגם בב"נ עוקר למפרע, ועיין מב"ט בית אלקים שערי התשובה פ"ד עוד כמה חילוקים בין ישראל לעכ"ם, שבישראל מועיל התשובה בין בעוה"ז בין בעוה"ב, משא"כ העכ"ם אינו מועיל כי אם בעוה"ז, וגם בישראל זדונות נעשים כזכויות, משא"כ בעכ"ם, די להם שנתכפר עוונם, ולא שיחשבו כזכויות, ועוד שבישראל תשובת הרבים מועיל להיחידים שאינם שבים, משא"כ בעכ"ם, אין התשובה מועלת כי אם לשבים, עוד מצינו בתרחומא ויקראו ח' שגויים הם קרובי תשובה, וע"י ביאור הרד"ל על מדרש א"ת י"ב בשם אחיו מהר"ץ ז"ל שישאר בזמן הבית היו בוטחים בביהמ"ק, ולכן היו קשרי עורף לתשובה נגד שאר כל הגוים, ובשם שם הר"ר חיים יונה ז"ל כ' שבקדמונים מצינו ל"ד דברים המעכבים את התשובה ורובם בישראל, ולא שייכים בעכ"ם, ולכן הם קרובי תשובה, ובעצם הדבר האם יש תשובה לעכ"ם, ע"י גלויות, ויחסימו יחסימו א"ת א"ת מ"ב שדייק מהירושלמי ברכות פ"ט הל"א שאי אפשר לרצח הגוים כולם על תשובה, הרי שמועיל תשובה.

מי שאומר פעם אחד אחטא ואשיב האם מהני תשובה על זה

מה שהבאתם בשם החנוכת התורה דאם אדם אומר פעם אחת אחטא ואשוב מספיקין בידו לעשות תשובה ורק האומר תרי זימני אין מספיקין, וטעם הדבר משום דלהרמב"ם והרמב"ן תשובה היא מ"ע ואיך יקיים מ"ע זו בלא חטא ולכן בפעם אחת האומר אחטא ואשוב כדי שיהיה בידו מצוות תשובה מספיקין בידו, והקשה שרמב"ם בהל' תשובה משמע אפילו פעם אחת אין מספיקין שהוא נגד הגמ' יומא פ"ז ע"ב והלח"מ מ"ה ע"ב וירושלמי מ"ה ע"ב.

הרה"ג רבי עזריאל ברוך בן הדס אהרונוביץ שליט"א קרית חסידיים רמב"ש (הערה זה לעילוי נשמח בני הרב אשר מאיר ז"ל)

נראה לתרץ בהקדם שנאמר בגמ' חולין קפ"א ע"א דאין לוקין על לאו דגזילה משום דהוא ניתק לעשה דכתיב והשיב את הגזילה אשר גזל ויש להקשות לשל' הראשונים דמצוות תשובה היא מה"ת, אך מלקין על כל לאוין שבתורה, הא מצוה הוא לשבו בתשובה ועל"ז יתכפר עונו ונימא מחמת זה דחשיב 'ניתק לעשה' כמו הגזל שחייב להשיב, והנה כבר תירצו גדולי האחרונים שתשובה היא מצוה כללית שלא כמו השבת הגזילה שהיא יחודית לגזילה ולכן לא הוה ניתק לעשה, וראיתי להביא משר"ת ז"ל הלבנון ליישב לפי ד' השטמ"ק, דאי עובר באותו המעשה על לאו נוסף שאינו ניתק לעשה, אזי לוקה אף על הלאו הניתק, משום דהא דאין לוקה עליו לחודה הוא כשעובר ביחד עם עוד לאו איבד חזקתו, ולפ"ז י"ש, דגבי עשה דתשובה א"א לומר טעם פטור לה"ל, דאם היה בדעתו לקיים בעשה דתשובה בשעת החטא הא אית לן 'האומר אחטא ואשוב אין מספיקין בידו לעשות תשובה, ובאופן כזה לא הוה ניתק לעשה דאין בתשובה, וכן מהא דאיתא בגמ' דברים ל"ב ע"א עיר קטנה וכו' דבשעת יצא"ל לית דמדכר ליה ליצר טוב, כך תירץ בזיו הלבנון וזכ"ר מ"ה פ"ה ח"א דאם דבריו נכונים הרי שלא הבין כחונכות התורה שרצה לומר כי בפעם אחת האומר אחטא ואשיב אין מספיקין בידו לעשות תשובה, ואגב, מש"כ החנוכת התורה דלהרמב"ם והר"ן הוה מצוות תשובה מ"ע צ"ע, דלהרמב"ן קולת דברים ל' י"א אכן מוכח כן אבל דלהרמב"ם אין זה מ"ע [גם לא נמנה בסהמ"צ], וגם אם זה מ"ע זה רק מצוות עשה קיומית ולא חיובית וכשישבו צריך להתוודות ואז יקיים מצוות התשובה כדברי המנחת חינוך מצוה שס"ד ב' ואפשר דבה גופא גם מיושב דעת הרמב"ם מדוע בפ"א אומרים אין מספיקין דק"ל להרמב"ם דהיא מצוה קיומית ומיילא לא יזדרז לעשות תשובה כמו אם היא חיובית, ועוד אעיר, דלדברי חנוכת התורה לכן בברי"א אומרים אין מספיקין בידו לעשות תשובה, כלל זאת כי בפ"א צריך החטא בשביל מצוות התשובה, אבל לדברי הרמב"ם אפשר בהסבר אחר, כי הרי ס"ל להרמב"ם שיעיד עליו יודע תעלומות שאינו חוזר לחטא הזה לעולם והאומר אחטא ואשוב אחטא ואשוב אך יצוה בכלל שיתקיים תשובתו שהרי יודע תעלומות וגם בני איש רואים שרוצה לחזור לחטא הזה ח"ו, כי הרי אומר פעמיים.

מדוע אומרים ויודי בנינו ובשמחה

מה שהקשתם בשם התפארת ישראל סוף מסכת תענית מדוע אומרים ויודי בנינו ובשמחה. **הגאון ממליאל הכהן רבינוביץ שליט"א** מח"ס "גם אני אוד"ו"ו פרסד יוסף החדש" על המועדים. נראה עוד לתרץ שאומרים את הויודי בנעימה, שזיכור שישבו בתשובה מתוך לב נשבר, ולא מתוך עצבות, שעצבות יכול להביא עוד עבירות חלילה.

הבה"ח ישכר מאיר שמואל הכהן ריימון נ"ו ישיבת תומכי תמימים המרכזית 770 -

נראה להעיר, דישנו סיפור ידוע (בכמה גירסאות) על אדם שנהג כך ואמר לבעש"ט הק' שזהו מחמת שכשנמקים הלכלוך בארמונו של מלך עושים זאת בשמחה והבעש"ט קיבל דבריו (ולגירסא אחרת, העיד הבעש"ט על אדם שזה לעוה"ב בזכות הנגזה וראה עוד מ"ש בעינין זה בשי"ט מעון ח"ה דברים ס"ד ב' ד"ה ומנולם ש"ת פאת שוק ח"ב סוף קורטוס לא תטוש פנתני ר"ח אות ב' בהע" 77. שם א"ח ח"ב ס"י קלב משנה נשורה מוודות י"ב ויוד"ל חולין ערובות חרבה ויודי חרבה י"א

גליון זה נודב ע"י ידידנו הרב אברהם רייך שליט"א ליקוד ראש הקהל דחסידי צאנז ליקוד לרגל שנת העשרים ואחד של הופעת הגליון ולזיכוי רבבות לרגל יום הדין יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות יזכה לברכת כתיבה וחתימה טובה

גליון זה נודב ע"י ידידנו הגאון שמואל דוד פרידמן שליט"א בארא פארק מח"ס שדה צופים ושאר ספרים לרגל שנת העשרים ואחד של הופעת הגליון ולזיכוי רבבות לרגל יום הדין יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות לרגל יום הדין יזכה לברכת כתיבה וחתימה טובה

גליון זה נודב ע"י ידידנו הרב משה חיים מילר שליט"א בארא פארק לרגל שנת העשרים ואחד של הופעת הגליון ולזיכוי רבבות לרגל יום הדין יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות יזכה לברכת כתיבה וחתימה טובה

גליון זה נודב ע"י ידידנו הרה"ג יהושע וייס שליט"א בית שמש לרגל שנת העשרים ואחד של הופעת הגליון ולזיכוי רבבות לרגל יום הדין יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות לרגל יום הדין יזכה לברכת כתיבה וחתימה טובה

גליון זה נודב ע"י ידידנו הרה"ג דוד פרידמן שליט"א בית שמש ראש כולל בעלזא בית שמש ר"מ ביישיבת בעלזא ירושלים לרגל השמחות השרויות במעונו שמחת הולדת הנכדים בן לבנו ידידנו הרב ברוך שליט"א ירושלים ובת לבנו ידידנו הרב יעקב נתנאל שליט"א בית שמש יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות לרגל יום הדין יזכה לברכת כתיבה וחתימה טובה

גליון זה נודב ע"י ידידנו הרה"ג יחזקאל פינגבוים שליט"א ירושלים לרגל שמחת אירוסיו בנו ידידנו הבה"ח המופלג בתור"ש כמר יעקב מרדכי נ"ו וברכת מזל טוב לאביו ידידנו הרב מנחם מנדל פינגבוים שליט"א בארא פארק יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות לרגל יום הדין יזכה לברכת כתיבה וחתימה טובה

גליון זה נודב ע"י ידידנו הרה"ג יוסף קרביץ שליט"א קרית ספר מחשובי המעירים במדור מכתבים למערכת לרגל שנת העשרים ואחד של הופעת הגליון ולזיכוי רבבות לרגל יום הדין יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות לרגל יום הדין יזכה לברכת כתיבה וחתימה טובה

גליון זה נודב ע"י ידידנו הרב דב ברוך קנובליץ שליט"א קרית בעלזא בית שמש לעילוי נשמת אמו ה"ה מרת רחל נחמה בת הרב אלימלך ע"ה נ.ל.ב.ע. כ"ה אלול ת.נ.צ.ב.ה

גליון זה נודב ע"י ידידנו הרב משה ארי' גשטטנר שליט"א ליקוד לרגל שנת העשרים ואחד של הופעת הגליון ולזיכוי רבבות לרגל יום הדין יהא רעוא שבזכות זיכוי רבבות לרגל יום הדין יזכה לברכת כתיבה וחתימה טובה